

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Środę dnia 25 Marca r. s. 1831 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Przez najwyższe ukazy J. C. M. do Rządzącego Senatu: d. 20 lut. przeznaczony na służbę do Gruzji 6tej klasy *Nikołaj Andrejew*, na podstawie ukazu 15 kwiet. 1828 r. mianowany radcą stanu.— d. 5 marca, zostający w kancelaryi Naczelnika Sztabu J. C. M., radzca wojskowy *Teopempt Hunaropulo*, dla zruynowanego zdrowia i stosownie do jego prośby, przy zupełnem uwolnieniu ze służby, na mocy ukazu 18 lut. 1762, mianowany radcą stanu.— W nagrodę odznaczającej się służby, przez zwierzchność zaświadczonej, najtęskawiej mianowani: wzorowego batalionu saperów: sztabs-lekarz radzca dworu *Bachturov*, radzca kolegialnym; grenadyerskiej artylerii baterii N. 1go rotu sztabs-lekarz *Malicki*, starszy lekarz 6go półku strzelców medykochirurg *Lukin*, i młodszy lekarz leib-gwardyi półku grodzieńskiego huzarskiego, doktor medycyny *Balbani* assessorami kolegialnymi.— D. 6 marca, po zaświadczeniu zwierzchności o służbie odznaczającej się, radcy kolegialni, naczelnicy okręgów tamozennych: iurburskiego *Spiridion* i odeskiego *Bołohowski*, najmiłościwiej mianowani radcami stanu. Prezydent tomskiej izby skarbowej, radzca stanu *Meller*, z uwolnieniem od tego obowiązku przyłączony został do Heruldyi, a radzca dworu *Deodat* naznaczony prezydentem na jego miejsce, dotąd naczelnik oddziału różnych podatków i poborów.

— W najwyższym ukazie J. C. M. do Rad Opiekńczych Domu Wychowania, pod 15 lutego 1831 roku, wyrażono:

„Zgodnie z wnioskiem obu Rad Opiekńczych o rozciągnięciu na oddane w ewikcyi Kassie Zachowawczej majątki nieruchome, działania utwierdzonej przez Nas w dniu 21 listopada upłynionego 1830 roku opinii Rady Państwa, o dozwoleniu konkursom, przedawać dane w ewikcyi Bankowi majątki nierzetelnych dłużników, z przeniesieniem na nabywców długu Bankowego, Rozkazujemy:

1) We trzy lata od dnia dzisiejszego uważać moc i działanie wyżej pomienionej, przez Nas dnia 21 listopada 1830 roku utwierdzonej opinii Rady Państwa, za rozciągnięte i na majątki nieruchome, dane w ewikcyi Kassie Zachowawczej Domu Wychowania.

2) Konkursa przy sprzedaży za zgodą Rad Opiekńczych majątków, danych im w ewikcyi, z przeniesieniem na nabywcę długu Kassie Zachowawczej, obowiązane są nieodzownie przestrzegać tychże prawideł, które się zachowują przez same Rady Opiekńczy, przy przenoszeniu długów na nabywców majątków chybionego terminu.

3) Gdy dany Kassie Zachowawczej na ewikcyi majątek za uchybieniem terminu długu już był ogłoszony na sprzedaż od Rady Opiekńczy, a tym czasem konkurs będzie upraszał zgodzenia się na przeniesienie do siebie sprzedaży, zgoda Rady w takim tylko przypadku oświadcza się, jeżeli w terminie od niej naznaczonym nabywców nie było, i majątek powtórnie na sprzedaż nie został wystawiony; w przeciwnym zaś przypadku uskutecznić sprzedaż w Radzie Opiekńczy, i za potrąceniem długu Kassie Zachowawczej i summy, przypadającej na zabezpieczenie kopii świadectwa, jeśli takowa będzie wydana, pozostające pieniądze odsyłać do konkursu.”

— Najwyższy ukaz, dany P. Kontrolerowi Państwa, dnia 16 lutego 1831 roku:

„Z okoliczności ruszenia wojsk dla usmierzania Polskich buntowników, użyte zostały summy niektóre na wojenne wydatki, oprócz rozchodów, przeznaczonych na utrzymanie wojsk stopy pokojnej.

Chcąc podać Kontrolli Państwa możność wczesnego zebrania koniecznych do rewizyi tych wydatków wiadomości, Rozkazuję wam:

1) Weyść w znoszenie się z Ministrem Skarbu względem dostarczenia do Kontrolli Państwa wiadomości: jakie summy za Moimi rozkazami przeznaczone są i później będą przeznaczane na wydatki wojny prócz zwyczajnego wyliczenia (śmiet), z wykazem, ile z tych summ wypłacono na Departamenta wojenne, a ile assygnowano lub posłano prosto do Głównego Dowodzącego, lub do Intendencji Armii Działającej.

2) Znieść się z Zarządzającym Ministerium wojskowem, względem dostawienia do Kontrolli Państwa wiadomości o tych summach, które zostały i będą wydatkowane za własnymi rozrządzeniami Departamentów Ministerium wojskowego, albo przez pośrednictwo ich wysłane do Wojska Działającego, pokazawszy osobno, które zapasy były lub będą oddzielone z zawiadostwa wewnętrznego na potrzeby Armii Działającej.

3) Weyść w znoszenie się z Głównym Dowodzącym Armią Działającą, dla otrzymania potrzebnych wiadomości, o przedsięwziętych przez Intendencję środkach, do sprawdzenia użycia summ po śladach wydatków i dla wczesnego przedstawienia porządkiem ustanowionym rachunków. Równym sposobem otrzymać od niego wiadomości o tych osobnych rozporządzeniach, podług których obywatelom różnych gubernij mogą należeć jakiekolwiek opłaty za wzięte dla wojsk potrzeby.

4) Po zebraniu wszystkich wiadomości i po otrzymaniu rachunków, nie zaniechacie wyuczynić rozporządzenia o rychłym ich sprawdzeniu w Kontrolli Państwa.”

— Najwyższy Reskrypt J. C. M. do P. Jenerała Porucznika Krassowskiego.

Panie Jenerale Poruczniku Krassowski! Uznawszy za rzecz nieodbitą, nieodstępne znajdowanie się wasze przy powierzonym wam korpusie, dla rychlejszego przywiedzenia go do pożądanego urzędu, pod osobistym waszym nadzorem, uwolniłem was, ukazem, dnia dzisiejszego do Senatu wydanym, od sprawowania obowiązków Nowo-Rossyjskiego i Bessarabskiego Jenerała-Gubernatora. A tymczasem z osobliwem zadowoleniem oświadczam wam zupełną wdzięczność, za odznaczającą się gorliwość i czynność, okazane przez was w zarządzaniu krajem, czasowie wam powierzonym i za uczynione przez was rozporządzenia, we wszystkich zdarzeniach pożytkom i potrzebam jego w szczególności odpowiednie. Zostaje ku wam przychylnym.

Na autentyku podpisano własną Jego Cesarzką Mości ręką: NIKOŁAJ.

Sankt-Petersburg
d. 15 lutego 1831 r.

Przez rozkaz dzienny, dnia dziewiątego marca, byli adjutanci zmarłego Jen. Potemkina: Wozniesińskiego półku Ułanów Sztabs-Rotmistrz *Paszkowski*, Nieżyńskiego półku konnych Strzelców Porucznik *Bryskorn*, i Włodzimierskiego

półku piechoty Sztabu Kapitan *Lenkowski*, Adjutantami Wołoskiego i Podolskiego tymczasowego Wojennego Gubernatora *Lewaszowa*.

— Wyiechali stąd 4 — 11 b. m. do Królestwa Polskiego: Fligel Adjut. Xżę *Liwen* 1, naczyni do służby przy tamiecznym tymczasowym Rządzie R. hon. *Engelhardt*, *Rogalski*; Koll. Ass. *Pawliszczew*, *Krassowski*; Rad. Dwor. *Niestoiemski*, *Dreylink*; Rad. Koll. *Prażewski*, Przyjechał 7, Sekretarz stanu Xstwa Finlandzkiego hr. *Rehbinder*.

— W Kurlandii rząd tamieczny wydał odezwę do młodzie, mającej prawo do służby wojskowej, aby chcący wejść do niej, z potrzebnymi dowodami o urodzeniu, chrzcie i berzmowaniu, i ze świadectwem, że do żadnego tajnego towarzystwa nie należą, udawali się do Jenerał-Gubernatora Inflant, Estonii i Kurlandii, mogąc spodziewać się prędkiego odesłania ich do dowódcy i korpusu Jener. Adjutanta hr. *Pahlona*. — Takież wezwanie wydano i w Estonii.

— *Rossyjscy Admiraltowie*. Według wydanego w b. r. spisu wyższych urzędników rossyjskiej floty: pierwszym Jenerał-Admiralem w Rossyi był *Lefort*: po nim sprawowali ten wysoki urząd: hr. *Gołowin*, hr. *Apraxin*, hr. *A. Ostermau*, Xżę *Galicin*. Cesarz *Pawel* był ostatnim Jener. Admiralem. — Admiraltów dotąd było 50. Pierwszy z nich był *Piotr W.* Teraz jest ich w Rossyi 10: najstarszy *Mordwinow*, mianowany 1797 r.; po nim idą *Markiz de Traversais*, mianowany 1801; *Cziczagow*, 1807; *Crown* i *Szyszkow*, 1824; *Sienawin*, 1828; *Greigh*, 1827; *Moller* i *Saryczew*, 1829 i *Hall*, 1830.

— Departament rękodzielnictwa i wewnętrznego handlu ogłasza, iż dla rozróżnienia płótna żaglowego, wyrabianego w partykularnych fabrykach, od takiegoż wyrabianego w skarbowych, dostarczanych do Admiralicji, zabrania się odąd partykularnym fabrykantom wyrabiać płótna żaglowego z trzema czerwonymi i błękitnymi piciami, rozdziałającymi na cztery równe części ich szerokość. (T.P.)

KRÓLESTWO GALICYI I LODOMERYI.

Brody dnia 22 lutego.

Tutejszy handel znacznie teraz ucierpiał. Poważniejszą nieufność z powodu politycznych stosunków, wypadki w Polsce, przecięcie związku z wielu rossyjskimi miastami z powodu cholery — wszystkie te okoliczności wstrzymywały obróty handlu. Brak pieniędzy daie się czuć bardzo mocno i wszyscy kupcy wstrzymują się od wypłat. Najważniejszy dom handlowy, rękodzielnictwa towarami obracający, kupiec *Schiffels*, ogłosił się za niewypłatny i tu i zarzem w *Odessie*. Jest obawa, aby i inne domy nie doznały takiegoż losu, gdyż odebrano wiadomości z *Lipska*, że i tam kilka domów upadło.

O biegu naszego handlu w roku przeszłym, następującą możemy udzielić wiadomość.

Handel miasta *Brodów* przywiedziony do upadku, odkąd *Austria* i *Rossya* zwiększyły ostrożności dla zabezpieczenia przemycaniu, zaczął się nieco ożywiać od końca 1828 r., kiedy na zasadzie Ukazu 22 lipca 1828, rozszerzone zostały prawa *Radziwiłłowskiej* komory, co do poboru poszlin. Z drugiej strony wspierał słabnące tego miasta obróty tranzyt do *Odessy*, *Jassy* i *Tyflisu*. Stądto przywóz *Lipskich* towarów w 1829 r. dochodził do 3248 cetnarów, nie licząc towarów dla *Gruzyi*. Lecz w 1830 nie przechodził 6059 cetn.; ilość wcale mała, jeśli się zastanowimy, że stąd się opatrnie *Odessy*, *Jassy*, część *Polski* i cała *Galicya*. Tranzyt ten zmniejszył się dla tego, że *Tyfliscy* kupcy, zaniechawszy drogi na *Brody*, zaczęli wysyłać zakupowane w *Lipsku* towary na *Triest* morzem do *Gruzyi*. A tak, tutejsi kupcy, przez których ręce szły te towary z *Lipska* do *Odessy*, stracili pobierane dawniej komissowe, bankierskie i ekspedycyjne pieniądze. — Lecz mimo te wszystkie przeszkody, handel rossyjskimi płódnami, szedł dosyć dobrze, lubo ostrożności na początku roku zeszłego przeciwko cholercie, a pod koniec opasanie *Moskwy* i innych miast, zna-

cznie szkodziły. Dla teyto ostatniej przyczyny, przywóz skór iuchtowych był w roku przeszłym o połowę mniejszy, niż w 1829: przywieziono bowiem tylko 24,000 pudów. Skór surowych, idących z zachodnich gubernii, z *Bessarabii*, *Mołdawii*, gdzie o tym czasie nie było cholery, przywieziono prawie trzy razy więcej, niż w 1829 r., bo do 15,000 pud. Dowóz żyta był bardzo znaczny z powodu nieurodzaju w *Galicyi*. W 1829 przywieziono żyta nie więcej nad 4500 czet.; w 1830 pięć razy więcej. — Godna też uwagi, że w tym roku przywieziono wiele rossyjskiej grubey wełny, bo do 25,000 pud. Także zaczynała tu sprowadzać i cienką wełnę merynosową z *Rossyi*: a wysyłanie do *Rossyi* wełny, które w 1827 przeszło przez *Brody* 7,000 pud., teraz prawie ustało: gdyż w 1830 przywieziono jej nie więcej nad 15 pud. Przewóz iedwabiu do *Rossyi*, także się zmniejszył: w 1830 przewieziono około 2,900 pud., a więc prawie we dwójce mniej, niż w r. 1829. (T.P.)

KRÓLEWSTWO HANNOWERSKIE.

Hannover dnia 9 marca.

Zgromadzenie Stanów Królestwa uroczyste zostało otworzone, d. 7, przez *J. K. W. Xięcia Cambridge*, wice-króla; w mowie, mianey z tej okoliczności, Xiążę rzekł, iż ukaranie winnych, od czasu ostatnich zamieszek, zostało zachowane sądom krajowym; doniósł o różnych projektach odmian w podatkowaniu; projekt kodexu kryminalnego już jest przesłany do kommissji, wyznaczoney w tym celu przez stany.

— *N. K. J.* raczył udzielić wielką ozdobę orderu Łaziennego ministrowi stanu i gabinetu, hrabi *Münster*, który usuwa się ze służby. (J.d.S.P.)

GRANICE WĘGERSKIE.

List od granic węgierskich pod 4 marca zawiera, co następuje: „Królestwo Węgierskie z woysk jest wypróżnione; wszystkie woyska, bez których obyć się można, wybierają się w pochod ku *Zachodowi*, albo ku *Włochom*, gdzie woysko austriackie podniesione jest do 100,000 ludzi, albo do *Styryi*, iako rezerwa; również je zatrzymują na przypadek nieprzewidziany w arcy księstwie *Austriackim*, albo czasowie na granicach *Niemiec*. (J.d.S.P.)

ZWIĄZEK NIEMIECKI.

Frankfort dnia 9 marca.

Podług odmian, zaszłych roku ostatniego w rozkładzie wojskowym Związku, stan jego siły zbrojney jest następujący: Korpusy I, II i III: *Austria* 94,882 ludzi; IV, V i VI *Prussy*, 79,234 ludzi; VII korpus *Bawarya*, 35,000 ludzi, VIII korpus *Wirtembergskie*, *Badeńskie*, *Hessendarmstadtzkie*, 30,159 ludzi; IX korpus, królestwo *Saskie*, *Hessya-Elektorska*, *Nassauskie*, 21,718 ludzi; X korpus, *Hannover*, *Holsztein-Lauenburg*, *Mecklenburg-Schwerin* i *Strelitz*, *Oldenburg*, *Lubecka*, *Brema* i *Hamburg*, 28,380; XI korpus: *Piechota rezerwowa*: *Saxe-Weimar*, *Altenburg*, *Coburg-Gotha*, *Meiningen*, *Anhalt-Dessau*, *Bemburg* i *Kölnen*, *Schwartzburg-Sondershausen* i *Rudolstadt*, *Hohenzollern-Hechingen* i *Sigmaringen*, *Lichtenstein*, *Waldeck*, *Reuss*, *Schaumburg-Lippe*, *Detmold*, *Hesse-Homburg* i *Frankfort nad Menem*, 11,366 l. — Ogół 303,484 ludzi. (J.d.S.P.)

SPRAWY NIDERLANDZKIE.

Haga dnia 13 marca.

Gazeta Staats-Courant ogłosiła protokół konferencyi *Londyńskiej* 19 lutego; pełnomocnicy Króla Jmci *Niderlandzkiego* oświadczają w nim, że zostali upoważnionymi od swego Monarchy do przyzwolenia zupełnego na wszystkie artykuły zasad odłączenia *Belgium* od *Hollandyi*, wynikających z protokółu *londyńskiego* 20 i 27 stycznia.

— Minister spraw wewnętrznych oświadczył Gubernatorom prowincyi, że Król Jmci z upodobaniem widzi gorliwość, z jaką całe Królestwo pragnie wzniesć pomnik walecznemu porucznikowi *van Speyke*, i że, ustępując życzeniom narodu, Król rzeka się projektu wystawienia go

kosztem rządu, ażeby to przedsięwzięcie było cał-
ko wicie narodowem.

— Piszą z Maestrychtu dnia 4 marca, że małe
wojsko generała Mellinet cofnęło się w stronę
Thienen; artyllerya przeniesiona została z Maas-
seyk do Hasselt. (J.d.S.P.)

Bruxella dnia 13 marca.

Regent wysłał do mieszkańców Wielkiego
Księstwa Luxemburskiego, odezwę dnia 10 tego
miesiąca, przez którą wzywa ich, ażeby się nie-
dali uwieścić obietnicom, ani też zastraszyć po-
grózkami, oraz uwiadamia ich o swoim postano-
wieniu, utrzymania niepodległości i całości terri-
toryum Belgickiego, nie zważając na protokoły
Londyńskie. — Zdało się, że ministerjum przed-
siębierze bronić Luxemburga i postawić załogę
w wielu miastach, iakoto: w *Arlon*, *Bastogne*,
Bouillon, *St-Hubert*.

— Regent otrzymał dnia 7 odwiedzin lorda
Ponsonby, a dnia 8 kilku deputowanych Wiel-
kiego Księstwa Luxemburskiego; ci ostatni przed-
stawili stan Księstwa, i prosili o wojska i broń.
Regent odpowiedział, że wierny przysiędze, wszel-
kich użyje środków dla utrzymania całości ter-
ritorium.

— P. *Le Hon*, dnia 7 wyjechał do Paryża, w
charakterze nadzwyczajnego posła i ministra peł-
nomocnego.

— Generał *Mellinet* przybył do Bruxelli, i u-
mieścił w dziennikach kilka listów swoich do
ministra wojny, do P. *Roggier* i półkownika *Ny-
pels*, uniemożliwiając się z zarzutów opóźnienia i za-
ląc się na generała *Daine*.

— Powiadają, że w Antwerpii otrzymano listy
z Batawii, podług których *Diepo-Negoro* potrafił
umknąć i zuowu stanął na czele powstańców.

(J.d.S.P.)

N I E M C Y.

Dessau 13 marca.

Wczora w *Wörlitz* zszedł z tego świata po-
eta, F. *Matthisson*, radca tajny legacji Króla
Wirtembergskiego, w 71 roku życia. (J.d.S.P.)

A N G L I A.

Londyn dnia 11 marca.

Papiery publiczne. Konsolidy, 75 $\frac{3}{4}$; Rosyjskie, 90; Brezyljskie, 57 $\frac{3}{4}$; Hiszpańskie, 16 $\frac{1}{2}$.

— Rekorder londyński potał Królowi, d. 2, rap-
port o kryminalistach zatrzymanych w *Newgate*,
a skazanych na śmierć w miesiącach grudniu i sty-
czniu: liczba osądzonych jest 21, ale Król nie po-
twierdził żadnego wyroku.

— Król d. 9. miał wielkie zgromadzenie na
pokoiach w pałacu *St. James*, i przyjął adres po-
wieszowania miasta *Londynu* z okoliczności refor-
my, wniesionej na parlament przez ministerjum:
adres ten został złożony Królowi przez deputa-
cyę, mającą na czele lorda maiora. Po przeczy-
taniu adresu, Król odpowiedział w sposób nader
łaskawy, i oświadczył nadzieję, że ten środek sta-
nie się zasadą wszystkich dobrodziejstw, iakich
się ztąd spodziewaia.

— Na posiedzeniu izby niższej d. 4, złożenie
petycyi rady miasta *Londynu* za reformą dało po-
wód do żywych rozpraw, do których należeli: P.
Hunt, *Wynn*, i lord-adwokat; P. *Croker* miał dłu-
gą mowę przeciwko temu środkowi; na posiedze-
niu d. 7, siedemnastu mówców dało się słyszeć za
reformę lub przeciw niej. Posiedzenie d. 8 za-
częło się mową, bardzo długą P. *O'Connel* za re-
formę; słuchano iey z pilną uwagą; oświadczył,
iż będzie popierał ten środek całym swym wpły-
wem w izbie i zewnątrz iey; pragnąłby tylko, wi-
dzieć skróconem trwanie rozpraw parlamentu i
przystąpić do wotowania sekretnego, prosi oraz, a-
żeby Irlandya nie została całkiem zapomniana;
mniema on, iż należałoby powiększyć liczbę re-
prezentantów z hrabstw *Antrim*, *Down*, *Cork*,
Galway, *Kerry*, *Mayo*, *Tipperary* i *Tyrone*;
zwraca iednakże uwagę, że te zarzuty nie po-
winny być uważane za opozycyę z iego strony,

i że on jest zupełnie za projektem, nawet w
kształcie teraźniejszym. (J.d.S.P.)

W z o c h y.

Turyń 3 marca. Zaraz w pierwszych dniach
miesiąca lutego, zwierzchność w *Sabaudyi* otrzy-
mała wiadomość, że znaczna liczba wychodźców
z rozmaitych krajów zgromadziła się w *Lyonie* i
tam publicznie zaciągała wyrobników, ludzień
innych ludzi, celem wkroczenia do granic tego
księstwa. Nowe ostrzeżenia zwiastowały, że banda
z 1000 do 1,200 ludzi opuściła *Lyon* w kierunku
Pont-Beauvoisin, i innych miejsc między tém
miasteczkiem a szwajcarską granicą. Drugi oddział
z 600 ludzi, iak powiadają, poszedł także w drogę.
Dodają, że 2,500 ludzi było w gotowości dla wkro-
czenia do *Sabaudyi* ze strony *Chapeillan*. Te wie-
ści zატwożyły miejsca pobliskie granicom, a je-
nerałay gubernator natychmiast iął się potrzebnych
środków na odparcie tej nieprzewidzianej napa-
ści, z iakiay bądź strony ma nastąpić, i dnia 24
wydał proklamacyę, celem uspokojenia mieszkań-
ców rozjątrzonych i zatrwożonych pogrózkami tych
wojsk nieregularnych, które raczej, iak rozboj-
nicy, niż nieprzyjaciele, przechwalaia się.

Tym czasem rząd francuzki, uwiadomiony o
tém, co się działo w *Lyonie*, użył ze swojej stro-
ny skutecznych środków do zapobieżenia zaciągom
wojskowym i wkroczeniu do księstwa. Kilka od-
działów żandarmerji wysłano na ściganie 600 lu-
dzi, którzy wyszli dnia 23; dogнали ich pod *Mezi-
mieux*, i zmusili powrócić do *Lyonu*. Dnia 25 pre-
fekt departamentu *Rodanu* przez proklamacyę nasy-
surowiey zakazał robić zaciągów, przypominając,
że prawo przepisane na to karę śmierci. Inne bandy
pożniej zostały rozproszone, i w tej chwili *Sa-
baudya* zdaje się być wolną od podobnych zama-
chow.

Król *Jegon* iść raczył zezwolić, ażeby z po-
wodu tych zaburzeń, iakże *Carignan*, udał się do
Sabaudyi, gdzie znieśie się z gubernatorem, wzglę-
dem użycia potrzebnych środków, i będzie przy-
wojsku i mieszkańcach tłumaczem uczuć zadowo-
lenia królewskiego za przykładne postępowanie i
duch wyborczy, który ich ożywia.

Księżna *Parmy*, wydała dnia 26 w *Placencji* pro-
klamacyę, przez którą wszystkie akta tak nazwanego
tymczasowego rządu za żadne i niebyłe ogłasza,
wzywa poddanych swoich do posłuszeństwa i grozi
całą surowością buntownikom. Podobną prokla-
macyę wydała do wojska; wszyscy żołnierze wez-
wani są, ażeby się stawili w *Placencji*, teraźniejszy-
szej stolicy.

Deputowani miasta i prowincyi *Reggio* przy-
byli dnia 21 lutego do *Modeny*; składają oni wraz
z deputowanymi *Modeny* rząd tymczasowy obu pro-
wincyi, którego prezydentem mianowali radcę
Nobili, a wice-prezydentem adwokata *Nardi*.

List z *Tryestu* pod dniem 1 marca donosi, że
6,000 ludzi weszło do księstwa *Modeny*, i że podobny
oddział ruszył ku *Parmie*.

Podług listów z *Rzymu*, dnia 1 marca, spoko-
yność ciągle panowała w tém mieście, a boiaźń na-
padu powstańców, których przednia straż znay-
dowała się w *Otricoli*, już ustala.

Papież, dnia 28 lutego, dał kapelusze kardya-
nałom *Inguanzo e Ribera*, arcybiskupowi toledan-
skiemu, *Cienfuegos-y-Jove-Llanos*, arcybiskupo-
wi sewilskiemu, i księciu *Rohan Chabot*, arcybi-
skupowi bessanskiemu, których Papież Leon XII,
purpurą zaszczylił; na konsystorzu sekretnym, pa-
pież mianował trzech arcybiskupów i dwudziestu
biskupów, z których ieden do Indyy zachodnich
a sześciu do Ameryki.

Księża *Modeny* dnia 3 marca powrócił do
Mantui. W *Modenie*, generał *Zucchi* mianowany
ieneralnym prefektem wojny; formowano dwa
nowe regimenty; iazda i artyllerya zostały już orga-
nizowane.

Podług listu z *Bononii*, obejmującego wyli-
czenie różnych prowincyi, które obecnie rokosz
podniosły, ludność tych wszystkich prowincyi do-

chodzi do 2,320,915 głów. Dnia 28 lutego, obchodzone w Bononii uroczystość zjednoczenia się prowincyi, które powstały. Seym w Bononii następnę uczynił postanowienia: 1) emancypacya zupełna i całkowita wszystkich prowincyi, zostających pod świecką zwierzchnością papieża; 2) zjednoczenie się ściśle prowincyi między sobą; 3) zachowanie całości terytorium każdej prowincyi. (J.d.S.P.)

TURCYA.

Sultan kazał wydać patryarsze greckiemu 2500 kies, z których 1000 ma służyć na opłatę długów powszechności chrześcijańskiej S. Grobu, a 1500 ma być rozdzielonych Grekom w Bułgarii, zniszczonym przez ostatnią wojnę. — Robiąc ulepszenia w administracji wewnętrznej, Porta usiłuje zatrzymać wynoszenie się i odzyskać na powrót wychodźców. — Patryarcha grecki został wezwany, ażeby podał osoby na arcybiskupa i biskupów do Kandyi; spokojność na tej wyspie coraz więcej powraca.

Korrespondent Norymberski, ogłasza list następujący, datowany z Wenecyi d. 25 lutego: „Z wiadomości pewnych ze Skutari, dzisiaj tu otrzymanych, zostaliśmy nakoniec uwiadomieni o celu uzbrajania się Porty. Nie ma już wątpliwości, że przynajmniej w tym momencie jedynym do tego powodem jest upokorzenie i ukaranie zbudowanego paszy skutaryjskiego. Wielki wezyr tym końcem wyjechał i wyszedł z Janiny we 20,000 ludzi; wkroczył na terytorium paszy, zajął miasta Tinana, Cavaglia i Durazzo, i jest już tylko o 17 godzin drogi od Scutari; iednak to miasto dobrze jest uzbrojone i opatrzone w żywność przez Mustafę-paszę, który zda się mieć stateczne postanowienie bronięcia się. Inni porozumiewają go o zamiar ucieczki do Ragusy lub do Tryestu, nim spodziewana flotta turecka nie ukaże się na Adryatyku, co zaspokoiliby życzenia wszystkich mieszkańców Scutari. W przeciągu 30tu lat trzecie to już jest przedsięwzięcie na poskromienie paszaliku skutaryjskiego, który stał się prawie niepodległym pod rządem Mustafy-paszy i jego oycy. Mustafa ma wojska 12,000 ludzi, na przywiązaniu którego może polegać. Jego osobiste męstwo, równie, jak i położenie górzyste kraju, mnóstwo rzek i błot, któremi jest przerznięty, powodem są do powątpiewania, czy Porta otrzyma rychłą pomyślność. Po podbiciu paszaliku skutaryjskiego, wielki wezyr zakłada sobie użyć równie siły oręża dla zaprowadzenia nowego porządku rzeczy w Buśni. Piszą z Fally, że bey tego miasta, bojąc się wielkiego wezyra, z familią swoją ratował się do Korfu. (J.d.S.P.)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Dzieła i rękopisma armeńskie i chińskie, oddane do biblioteki berlińskiej.

N. 2 gazety *Annonces* z miesiąca lutego *Roczników krytyki i sciencey* zawiera katalog dzieł i rękopisów armeńskich i chińskich, które baron Al. Humboldt złożył, po swej w Rosyi podróży, i darował dla biblioteki królewskiej w Berlinie. Między książkami chińskimi znajdują się: 1. *Dzień trzech Cesarstw*. Jest to sławna historia wojny domowej, która się toczyła w czasie rozdziału trzech państw chińskich, w latach 212 do 217 po Chr.; wszyscy literaci chińscy zgadzają się na największe pochwały stylowi, jakim to dzieło jest napisane: dla tego zajmuje ono pierwsze miejsce między pismami klasycznymi tego narodu, ma tytuł w tym wydaniu: *Ti i tsa tse Schach*: pierwsze dzieło wielkich czyli klasycznych pisarzy. P. Humboldt otrzymał w podarunku od Tzingfu, dowódcy gwardyi cesarskiej Haini Mailahou. Jego imię jest napisane po chińsku i manczuańsku wewnątrz okładki. 2. *Tablice rolnictwa i hodowania iedwabników*. Dzieło to zawiera figury, wyjaśniające sposoby wszelkie w rolnictwie i w

hodowaniu iedwabników używane. I tak n. p. tablice 11 i 12 wskazują sposób wytopienia zielsk nieużytecznych, tablica 14 wskazuje sposoby, zlewania pól, tablica 15, zbierania owoców, i t. d. przy każdej tablicy znajdują się prawidła. Dzieło to było drukowane w r. 35 z okresu Kang-hi, albo r. 1696 naszej ery. 3. *Tablice zaćmień słońca*. Są to rachunki, pisane po manczuańsku i po chińsku, różnych zaćmień słońca, z rycinami objaśnień. To dzieło drukowane było za panowania poprzednika teraźniejszego Cesarza, 23 lutego 1819 r. naszej ery. 4. Treść rzeczy najważniejszych o duchu w niebie (chrystyanizm). Katechizm ten zawiera 5 podziałów czyli er. Był on ułożony, iak na końcu pierwszego tomu powiedziano, przez oycę (kapłana) ducha niebieskiego Hiho (Hyacynt) na rozkaz cesarza. 5) Zbiór wszelkich wypadków. Jest to tytuł gazety urzędowej pekińskiej, P. Humboldt przywiózł iey 6 numerów, to jest: 25 i 26 lutego, 2, 5, 6, i 11 kwietnia 1823 r. (J.d.S.P.)

ILIADA PROZĄ WYŁOMACZONA PRZEZ ZAUPERA.

Nigdy nie jest późno, poprawić niestuszne zapomnienie. Tłumaczenie, które P. Zauper wydał, lat temu cztery, nieprzydatne do rozbioru po francuzku, nie będąc z resztą ani poprzedzone, ani zakończone żadnym filologicznym traktatem, mało wzbudza ochoty w krytyku, któryby tylko miał swoich czytelników zajmować wyrazami języka, im nieznanego. Jednakże, w wielu miejscach, porównywaliśmy text z tłumaczeniem, i postrześliśmy je podzielone na sekoye czyli peryody, zawierające pięć lub sześć wierszy, a czasem dwadzieścia lub trzydzieści, podług tego, iak przedmiot wymagał. Numery są przed każdą sekcją, i dla tego porównania odbywać się mogą z łatwością. Potrzeba tylko, iakikolwiek wziąć z Iliady ustęp i potem uważać iak go Zauper oddał. Możemy upewnić, że ogólne będzie z takowego porównania ukontentowanie. Francuzi nie mogą wyobrazić dokładności, z iaką Niemcy oddają greczyznę, i wyrazy złożone tego języka są nawzajem wydane w języku nowoczesnym; iak ten nie ustępuje w niczem co do giętkości językowi Homera; zdarza się często, że człowiek iakimkolwiek obdarzony talentem wybornie trafia do celu, do którego bez przesady nigdyśmy nie potrafili. Udało się więc P. Zauperowi. Praca jego nie tylko ma wartość naukową, lecz i co do tłumaczenia celuie, i może być przydatną tym, którzy się zupełnie nauce wierszy Homera i ich rozbiorowi poświęcili. Ta zasługa daie się czuć naybardziej w puklerzu Achillea i w opisach morskich. (J.d.S.P.)

OGŁOSZENIE.

Cesarska Akademia Nauk w St-Petersburgu wzywa wszystkie osoby wewnątrz Państwa, mające dawne lub nowsze monety wschodnie, a chcące je sprzedać, ażeby się adressowały, albo prosto do Akademii, albo do iey Członka, Pana Rzeczywistego Rady Stanu Frähna. Wszystkie te monety, których nie dostaie w Gabinecie Akademickim, będą kupione po cenie odpowiadającej stopniowi ich ważności lub rzadkości, a mianowicie: za monety złote dano będzie do połowy wyżej od ich metalliczney wartości, za srebrne we dwójcie, a nawet i w dziesięciokrotność, a za miedziane od 1/2 do 5 rubli assygnacyami. W zdarzeniu, jeżeli przysłane monety albo wielka ich część okażą się niepotrzebnymi dla Akademii, P. Akademik Frähn o chocz oświadcza się wskazać ich właścicielom inne środki do sprzedaży, albo komunikować im potrzebne wiadomości o Monarchach i latach, do których one się odnoszą, równie, iak o ich ważności i rzadkości. (Przysłane.)